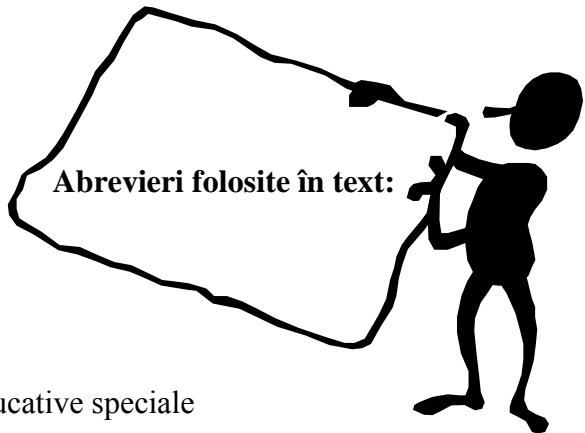

Ghid pentru părintele copilului cu Cerințe Educaționale Speciale (CES)

**Ghid elaborat în cadrul proiectului de parteneriat școlar
multinațional COMENIUS „Take my hand and be my friend!” de către
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Nr.1 Sibiu, România, 2011.
Revizuit în conformitate cu schimbările legislative 2012.**

CES Cerințe educative speciale

CSEI Centru Școlar pentru Educație Incluzivă

CJRAE Centru Județean de Resurse și Asistență Educațională

DGASPC Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

CI Comisia Internă

SEOP Serviciul de Evaluare și Orientare Școlară și Profesională

CSM Cabinet Sănătate Mintală

COȘ Certificat de Orientare Școlară

OMEC Ordinul Ministerului Educației și Cercetării

HG Hotărâre de Guvern

DMS Deficiențe Mintale Severe

DMM Deficiențe Mintale Moderate

DMU Deficiențe Mintale Ușoare

1. CAND MĂ ÎNGRIJOREZ?

Idee forță "Voi cunoașteți copilul mai bine ca oricine."

Mă îngrijorez dacă copilului meu îi este greu:

- să spună ce vrea
- să înțeleagă ce vor ceilalți
- să-și facă prieteni
- să relaționeze cu adulții
- să se comporte civilizată/corespunzător
- să se organizeze
- să se orienteze în spațiu și timp
- să facă față emoțiilor și manifestă exagerat emoțiile (plâns, râs, furie)

Mă îngrijorez dacă copilul meu are:

- probleme senzoriale (nu vede, nu aude)
- probleme fizice (nu se poate deplasa singur, nu își poate folosi bine mâinile)

Mă îngrijorez dacă educatorul/profesorul spune despre copilul meu că:

- perturbă orele prin intervenții verbale sau mișcare
- nu este atent la ore
- nu face ce i se cere
- nu face față cerințelor școlare
- nu reține informația
- nu poate învăța litere/cifre
- nu poate efectua calcule
- nu poate citi un text
- se comportă agresiv
- se comportă evitant
- nu socializează cu colegii
- refuză comunicarea cu colegii

2. COPILUL MEU ARE CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE (CES) ?

Idee forță: ”Trebuie să existe un parteneriat cât mai strâns între părinții copiilor, cadrele didactice și toți specialiștii pentru a ajuta copilul.”

Dacă psihologul grădiniței/școlii/CJRAE-ului testează copilul și determină că gravitatea problemelor pe care le are copilul este peste medie atunci ar putea ca acesta să se încadreze în categoria copiilor cu CES.

Copilul cu CES este:

- cu dificultăți ușoare de învățare
- cu dificultăți perceptiv-motrice (orientare în timp și spațiu, schemă corporală)
- cu deficiențe mintale ușoare/asociate/severe (spre exemplu copiii cu sindrom Down)
- cu deficiențe senzoriale (vizuale, auditive)
- cu deficiențe locomotorii
- cu deficiențe de pronunție, scriere, citire (spre exemplu copiii cu dislexie, disgrafie, discalculie)
- cu tulburări de comportament sau emoționale (spre exemplu copiii cu ADHD sau cu autism)

Notă

La vârste preșcolare sunt identificați copiii cu deficiențe moderate și severe la care problemele la nivel intelectual, afectiv, relațional, fizic sunt mai pregnante, evidente.

O dată cu începerea grădiniței și în primii ani de ciclu primar sunt identificați și copiii care suferă de afecțiuni mai ușoare deoarece apar dificultăți de adaptare la viața școlară (efort, atenție, concentrare, memorare, socializare).

Copiii cu CES au **dificultăți de învățare** și dizabilități care fac ca învățarea pentru ei să fie mai grea decât pentru alți copii de aceeași vârstă. Ei pot avea nevoie de ajutor suplimentar:

- în gândire
- la înțelegere
- în plan fizic
- în plan senzorial
- în plan emoțional
- în vorbire
- în relaționarea cu ceilalți

Dificultățile de învățare reprezintă o tulburare a unui sau mai multor procese psihice de bază implicate în înțelegerea sau folosirea limbii vorbite sau scrise care se manifestă într-o abilitate imperfectă de a asculta, gândi, vorbi, scrie, pronunța sau de a face calcule matematice.

Dificultățile de învățare apar în:

- citit
- scris
- vorbit
- calcul

În concluzie **CES** poate însemna că un copil are dificultăți cu:

- toate cerințele școlare
- citit
- scriere
- calcule matematice
- înțelegerea informațiilor

3. CE TREBUIE SĂ FAC? CUI MĂ ADRESEZ?

Idee forță: ”Copiii sunt o categorie socială care, în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte. Dacă sunt lăsați să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranță de suferit.”

Familia e cea care află prima de eventualele deficiențe, dificultăți care afectează viața, sănătatea, educația propriului copil. Din moment ce ea este informată de persoane precum medic, cadre didactice, consilier școlar, în legătură cu problemele copilului, ea este cea care trebuie să realizeze o serie de acțiuni în vederea clarificării situației. În acest sens, familia poate recurge la un control de specialitate și, pe baza rezultatelor, se poate adresa Serviciului de Evaluare și Orientare Școlară și Profesională (SEOSP) din cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) Sibiu. Aceasta ar fi ordinea logică și firească de abordare responsabilă a situației propriului copil:

1. părintele remarcă faptul că elevul are dificultăți la școală prin observație personală sau este anunțat de învățător/diriginte/ psiholog
2. părintele stabilește împreună cu învățătorul/profesorul/ psihologul/directorul școlii oportunitatea de școlarizare care ar fi: curriculum adaptat cu profesor de sprijin **sau** învățământ special.
3. Părintele merge la Serviciul de Evaluare și Orientare Școlară și Profesională din cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Sibiu, str. Turismului nr.15 unde primește o listă cu actele necesare pentru întocmirea dosarului.

Traseul de urmat pentru întocmirea dosarului pentru eliberarea certificatului copilului cu CES:

- medicul de familie realizează evaluarea medicală inițială, întocmește fișa medicală și eliberează biletul de trimitere către Spitalul de Psihiatrie
- Spitalul de Psihiatrie – la secția CSM copii, unde copilul va fi monitorizat pe toată durata școlarizării până la 18 ani; dacă afecțiunile sunt mai grave, la secția de psihiatrie. De aici va primi certificatul medical de la medicul specialist și buletinul de evaluare psihologică
- primăria de domiciliu/CJRAE/asistentul social al școlii (după caz) – întocmește și eliberează ancheta socială
- școala de proveniență (în cazul în care copilul este deja într-o școală de masă): evaluare psihologică, evaluare logopedică, caracterizare/fișă psihopedagogică, traseu educațional, fișa de evaluare continuă, adeverință elev
- copii acte personale: certificat de naștere copil, carte de identitate copil, carte de identitate părinți, sentință divorț, certificat căsătorie, certificat deces, decizie DGASPC de plasament - după caz

Toate acestea se pun în dosarul care este predat la SEOSP. Părintele va fi anunțat când are loc ședința Comisiei de Orientare Școlară și Profesională, prin care se va emite Certificatul de Expertiză și Orientare Școlară și Planul de Servicii.

Certificatul se eliberează pe cicluri școlare I-IV și V-VIII

Comisia de Orientare Școlară și Profesională poate să copulul orienteze spre *școală specială* sau spre *școală de masă*.

Pentru copilul cu CES, în cls a VIII-a, are loc Orientarea Școlară și Profesională (OSP) care se realizează prin :

- ședință în care li se comunică părinților posibilitățile de școlarizare (locuri în clasele speciale la școlile profesionale pentru copii cu CES)
- exprimarea opțiunii scrise a părinților pentru forma de învățământ
- reluarea demersului pentru eliberare COȘ.

Rezumat:

- ✓ Familia are un rol foarte important în identificarea și diagnosticarea situației de CES a copilului
- ✓ Cadrele didactice sunt cele care aduc la cunoștința părinților dificultățile de adaptare școlară pe care le observă la copiii lor. Ei sunt ajutați de consilierii școlari, de comisia internă, de toate cadrele didactice
- ✓ În școli există o comisie internă de evaluare continuă care întocmește documentația necesară pentru Serviciul de Evaluare și Comisia de Orientare Școlară și Profesională din cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Sibiu
- ✓ Comisia internă evaluează/diagnostichează/asistă elevii în mediul lor școlar
- ✓ Pentru identificarea și evaluarea timpurie a elevilor cu deficiențe, CJRAE și CSEI pot să depisteze copiii preșcolari cu CES prin realizarea unui recensământ anual

Instituția care se ocupă de identificarea copiilor cu CES este CJRAE. Ea eliberează certificatele de expertiză și orientare școlară.

4. AM UN COPIL CU CES. CE FAC?

Idee forță: "Părinții trebuie să fie realiști în așteptările legate de viitorul copilului."

În funcție de:

- ✓ gradul dizabilității,
- ✓ recomandarea comisiei dar și de
- ✓ posibilitățile reale ale părintelui de a-și duce copilul într-o anumită școală,

există **variantele**:

- să meargă la **școli speciale** pentru copii cu tipul specific de dizabilitate sau centre școlare pentru educație incluzivă (deficiență mintală, deficienți de auz, deficienți de vedere). În funcție de oferta școlii speciale, elevii pot beneficia și de regim de internat.
- să meargă la **școli de masă**, din cartier, aproape de casă dar având acest certificat de copil cu CES care îi ajută să aibă profesor de sprijin și curriculum adaptat pentru copiii cu dificultăți de învățare integrați în învățământul de masă.
- să meargă în **grupe sau clase speciale integrate** în grădinițe și școli de masă.
- să fie școlarizat **la domiciliu** dacă nu se poate deplasa sau are probleme foarte mari de sănătate - printr-un profesor de sprijin care face ore cu el acasă.
- să facă ore **la spital** pe durata spitalizării.
- copilul poate frecventa în paralel cu școala și un **Centru de zi** pentru tipul de deficiență - de exemplu pentru recuperare locomotorie, autism, etc- în capitolul Adrese utile găsiți adresele acestor centre

- copilul poate merge într-un *centru de pedagogie curativă*, alternative educaționale (Montessori, Waldorf) unde se poate pune accentul pe învățare prin metode mai practice, concrete, pornind de la experiența practică a copilului
- părintele trebuie să apeleze la *Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională* care îl orientează spre specialiștii corespunzători (logoped, psiholog, mediator școlar din zona unde locuiește copilul)

5. CE AVANTAJE/DEZAVANTAJE ARE COPILUL CU CES?

Idee forță: „Copilul trebuie implicat în luarea deciziilor care îl afectează.”

 <p>Avantajele elevului cu CES în școala specială</p>	 <p>Dezavantajele elevului cu CES în școala specială</p>
<ul style="list-style-type: none">- Pot fi instruiți într-o unitate de învățământ specializată, fiecare elev fiind instruit potrivit capacităților lui- Materiile pe care le fac și numărul de ore sunt adaptate problemelor pe care le are fiecare (Curriculum adaptat)- Elevii sunt instruiți pe baza unui Plan de intervenție personalizat (adică un plan în care se spune ce poate face elevul, cum poate face, în cât timp, care sunt prioritățile lui, ce rol are fiecare specialist, prin ce metode se face învățare)- Se face consilierea părinților de către personal specializat; părinții intră în contact cu alți părinți care au probleme asemănătoare cu ale lor- Elevii primesc gratuit masa de prânz în cadrul scolii- Beneficiază de transport gratuit cu microbuzul scolii- Implicarea mai consistentă a familiei în supraveghere și educație- A doua șansa pentru copiii care altfel ar fi abandonat școala- Creșterea încrederii în forțele proprii- Servicii de specialitate: în școlile	<ul style="list-style-type: none">- Birocrație în elaborarea actelor pentru eliberarea certificatului CES (trebuie strânse multe acte pentru dosar)- Etichetare, neacceptarea socială- Prejudecăți, stigmatizare din partea societății- Stima de sine scăzut a elevului- Marginalizare în școlile normale: copilul poate fi izolat de restul clasei și să nu fie acceptat în colectiv- Elevul poate fi complexat în fața colegilor datorită ajutorului care i se acordă de față cu aceștia și pentru că nu face față la același nivel- Reticența profesorilor și a celorlalți părinți care au copii în școlile de masă față de copiii cu CES integrați- Etichetare și prejudecăți din partea colegilor,

speciale participă la mai multe ore de terapie specifică, beneficiază de mai mult sprijin: logoped, psiholog, psihopedagog

- Elevii sunt ajutați să se integreze în colectiv, au posibilitatea să relaționeze cu alți copii din școala specială
- Elevul este ajutat și îndrumat să își aleagă o profesie în concordanță cu posibilitățile lui
- Elevii beneficiază de intervenție timpurie
- Au locuri rezervate la licee profesionale, fără examen
- Copilul e fericit fiind între copii asemănători cu el - dacă este în școală specială
- Elevii învață după Curriculum adaptat
- Beneficiază de sprijin din partea specialiștilor, a profesorilor itineranți
- Beneficiază de programe adaptate
- Locuri rezervate la licee
- Traseu educațional fără examene
- Copilul e fericit că este între prieteni - dacă este integrat în școală normală

profesorilor, celorlalți

6. CE ȘANSE ARE COPILUL CU CES ÎN VIITOR?

Idee forță: "Fiecare copil poate deveni un om util dacă e ajutat și îndrumat corect."

Elevii cu CES au locuri rezervate, fără examen, în clase speciale la Școlile de arte și meserii - (Colegiul Terezanium, Grup școlar Industrial Construcții Mașini, Grup Școlar de Construcții și Arhitectura Carol I, etc.). În fiecare an aceste grupuri școlare își prezintă oferta educațională pentru elevii cu CES.

După terminarea școlii profesionale speciale elevii își găsesc de obicei locuri de muncă în locurile unde deja au făcut practică de-a lungul anilor de școlarizare.

Elevii cu CES integrați în școlile normale, de masă, merg la examen dacă își dau părinții acordul și sunt repartizați în funcție de medie; dacă nu dau examen și au certificat CES merg în clasele de învățământ special de la grupurile școlare care au clase în anul respectiv.

Elevii cu CES care au probleme ușoare pot urma liceul, filiera tehnologică de 3 ani; termină cu o calificare în funcție de oferta de școlarizare, deci își pot găsi un loc de muncă în domeniu.

Dacă elevii cu CES au rezultate bune la școala profesională pot continua studiile cu un semestru completare și un an de liceu, după care pot face școala postliceală fără să mai apară undeva că a avut CES.

Elevii cu DMS, cu deficiențe severe, au opțiunile:

- dacă nu au și deficiențe fizice pot urma școala profesională
- dacă au și deficiențe fizice pot fi încadrați în centre ocupaționale de zi
- pot ajunge în cămine spital dacă părinții nu se pot ocupa de ei

7. LEGISLAȚIE ÎN DOMENIU

Există legi în România care nu doar că protejează copilul/elevul cu CES dar îi oferă suportul legal pentru a-l sprijini în viață. Modalitatea în care sunt aplicate legile poate să lase uneori de dorit dar un părinte informat care își cunoaște drepturile lui și ale copilului poate să facă ca viitorul copilului să fie mai bun.

Astfel:

Pentru părinți este bine să cunoască:

- **H.G. nr.1251/2005** privind unele masuri de îmbunătățire a activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor cu CES, din cadrul sistemului de învățământ special și special integrat
- **Ordin MECTS nr. 6552/2011** – Metodologia privind evaluarea, asistenta psihoeducatională, orientarea școlară și orientarea profesională a copiilor, a elevilor și a tinerilor cu cerințe educationale speciale

Pentru școală:

- **Ordin MECTS nr. 5.574 / 2011** pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educationale speciale integrați în învățământul de masă
- **Ordin MECTS nr. 5555/2011** privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Centrelor Județene / al municipiului București de resurse și asistență educațională

Dacă doriți să vă faceți o idee despre ce materii/ ore/ nr. de ore vor face elevii cu dizabilități în școlile speciale sau de masă puteți consulta:

- planurile cadru pentru deficiențe moderate și ușoare pentru clasele I-IV (**OMEC 4927 din 8.11.2005**), pentru Clasele V-VIII (**OMEC 5239 DIN 1.01.2008**) și pentru Clasele pentru deficiențe severe, profunde și asociate Clasele I-X (**OMEC 4928 din 8.09.2005**)

8. CONTACTE UTILE

❖ **DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI (DGASPC)**

Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 2

Tel: 0269/232066, 0269/218272

Fax secretariat: 0269/232575, 0269/210482

E-mail: office@dasib.ro,

Site: www.dasib.ro

❖ **CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI DE ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ (CJRAE) SIBIU - SERVICIUL DE EVALUARE ȘI ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ**

❖ **COMISIA DE ORIENTARE ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ**

Sibiu, str. Turismului, nr. 15, et. II, Sibiu

Tel. 0269247066; 0724/002373

E-mail: cjrae@clicknet.ro

❖ **FUNDAȚIA "UN COPIL, O SPERANȚĂ" - UCOS ROMÂNIA**

Sibiu, str. Aleea Streiu, nr. 8

Telefon: 0269/232773; Tel/Fax: 0269/232977

E-mail:: ucos@ucos.ro

Site: www.ucos.ro

❖ **CALEIDOSCOP** (face parte din Fundația UCOS) „CENTRU DE RECUPERARE ȘI TERAPIE PENTRU COPILUL CU AUTISM”

Sibiu, str. Aleea Streiu, nr. 8, Sibiu

❖ **CRESC** (face parte din Fundația UCOS) „CENTRU DE ZI PENTRU COPIII CU HANDICAP GRAV NEURO-LOCOMOTOR”

Sibiu, str. Aleea Streiu, nr. 8, Sibiu

- ❖ **CENTRUL ALEXANDRA** (face parte din Fundația UCOS)
„SERVICIU DE ZI PENTRU COPIII CU HANDICAP GRAV DE
VEDERE”
Sibiu, str. Aleea Streiu, nr. 8, Sibiu

- ❖ **ASOCIAȚIA DIAKONIEWERK INTERNAȚIONAL**
„CENTRUL OCUPAȚIONAL PENTRU PERSOANE CU
DIZABILITĂȚI” SIBIU
Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 28 Sibiu
Telefon: 0369/591326, 0748/508535

- ❖ **FUNDAȚIA "SION INTERNAȚIONAL ROMÂNIA"**
„CENTRU DE ZI PENTRU COPII CU DEFICIENȚE NEURO-
PSIHO-MOTORII “CASA LUMINII” SIBIU”
Sibiu, str. Plopilor, nr. 16
Telefon/Fax: 0269/212599
E-mail: casaluminii@clicknet.ro
Site: www.sion-international.nl

- ❖ **CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
(CSEI) NR. 1 SIBIU** (școlarizează copii cu deficiențe mintale medii
și severe)
Sibiu, Str. Filarmonicii nr. 18
Tel:0269/210307; Fax:0269/235553
E-mail: scoala_speciala1@yahoo.com
Site <http://csei1sibiu.ro>

- ❖ **CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
(CSEI) NR. 2 SIBIU** (școlarizează copii cu deficiențe de auz; cu
internat)
Sibiu , str. Andrei Șaguna nr. 8, cod 550009
Tel: 0269/218243; Fax: 0269/218425
E-mail: defauz@easynet.ro
Site: <http://www.deficientdeauz.ro>

❖ **CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
(CSEI) TURNU ROȘU** (cu internat)

Turnu Roșu, str. Gării, nr.693

Telefon\Fax: 0269/527898

E-mail: csturnurosu@yahoo.com

Site: www.cseiurnurosu.ro

❖ **CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
(CSEI) DUMBRĂVENI** (cu internat)

Dumbrăveni, Str. Tudor Vladimirescu Nr. 32

Tel./Fax: 0269/865537 Tel: 0371/155455

E-mail: office@csei.ro

❖ **CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
(CSEI) MEDIAȘ** (cu internat)

Mediaș; Strada: Piscului nr 8;

Tel./ Fax0269/831731și 0269/845704

Ghidul a fost elaborat prin: *PROIECTUL DE PARTENERIAT ȘCOLAR MULTILATERAL COMENIUS*

Titlul proiectului: *”TAKE MY HAND AND BE MY FRIEND!”*

Desfășurare: *01.august 2010- 31.iulie 2012,*

**Sub egida: *Lifelong learning programe
(Programul de învățare continuă)***

**Participanți: *6 țări europene: Lituania
 Turcia
 Romania
 Cipru
 Suedia
 Spania***

Scopul principal: *schimbul de bune practici in domeniul educației speciale*

Partenerul român: *Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Nr. 1 Sibiu*